

Makale Geçmişi:

Geliş: 25.04.2024

Kabul: 25 Ağustos 2024

Yayın: 31 Ağustos 2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi /Research Article

OKUL ÖNCESİ OKULLARDA (ANAOKULLARINDA) ERKEK ÖĞRETMEN OLARAK ÇALIŞMANIN ZORLUKLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

Prof. Dr. Adem BAYAR
Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
adembayar80@gmail.com

Öğretmen Yasin KURT
Milli Eğitim Bakanlığı
ysnkurt@outlook.com

Özet

Bu çalışmanın amacı okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan erkeklerin yaşadıkları sorunları ve çözüm yollarını belirlemektir. Araştırma nitel araştırma çerçevesinde gerçekleştirilmiş; olgubilim deseniyle düzenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Amasya ili Merkez ilçesindeki anaokullarında görev yapan beş okul yöneticisi ve iki öğretmenden oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanan veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Analiz sonucunda okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların sorunları, cinsiyet algısı, yalnızlık, meslektaşların bakış açısı, şiddet ve istismar ihtimali, iletişimsel zorluk ve etkinliklere bakış açısı olarak sıralanmıştır. Ayrıca, karşılaşılan sorunların çözümü için; iyi ve doğru ifade, mesleki beceri, daha çok erkek istihdamı, aile katılımı ve baba figürüne atıf şeklinde bazı öneriler sıralanmıştır. Bulgular ışığında okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan erkeklere sorunlarla baş etme yolları konusunda uzmanlardan yardım alınması ve kendini mesleğine ve mesleki gelişimine yönlendirmesi gibi birtakım önerilerde bulunulmuştur. Bulgular kapsamında, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışanlar üzerindeki cinsiyet algısının üstesinden gelinerek, mesleki beceriye odaklanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, erkek çalışan, zorluk, çözüm

THE DIFFICULTIES OF WORKING AS A MALE TEACHER IN PRESCHOOL SCHOOLS (KINDERGARTENS) AND SOLUTIONS

Abstract

This study aims to determine the problems experienced by male employees working in preschool education institutions and how to solve them. The research was carried out within the qualitative research framework; and organized using a phenomenological research design. The study group comprises five school administrators and two teachers working in kindergartens in the Central district of Amasya province in the 2021-2022 academic year. The data were obtained by using a semi-structured interview form. The collected data was analyzed using the descriptive analysis technique. As a result of the analysis of the data, the researchers listed the problems of male employees in preschool education institutions as gender perception, loneliness, the perspective of colleagues, the possibility of violence and abuse, communicative difficulties, and perspectives on activities. In addition, the participants stated that as a solution to these problems encountered; they listed some suggestions in the form of good and correct expression, professional skill, more male employment, family involvement, and reference to the father figure. In light of the findings, the researchers suggested male employees working in preschool education institutions, get help from experts on coping with these problems and directing themselves to their profession and professional development. Within the scope of the findings, it was concluded that the gender perception of those working in pre-school education institutions should be overcome and the focus should be on professional skills.

Keywords: Preschool education, male employee, difficulty, solution

GİRİŞ

Son yıllarda bazı meslekler ya sadece kadınlarla ya da erkeklerle özdeşleştirilmektedir. Bu meslek gruplarından bir tanesi de kadınlarla özdeşleştirilen okul öncesi öğretmenliğidir. Bu önyargı son yıllarda erkek okul öncesi öğretmenleri sayısının artmasıyla kırılmaya başlanmıştır. Aynı zamanda üniversitelerdeki okul öncesi öğretmenliği bölümünde okuyan erkek öğrenci sayısı da gün geçtikçe artış göstermektedir. Bu bağlamda okul öncesinde erkek çalışanların, kadın çalışanların yaşadıkları sorunlardan farklı sorunlar yaşamaları kaçınılmazdır. Bu konuyla ilgili ulusal medyada zaman zaman bazı haberler çıkmaktadır. Örneğin; Milliyet Gazetesi'nde (2022) çıkan bir haberde; okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanlar, velilerin ön yargılı yaklaşımları, yöneticilerin dahi kadın çalışanlara öncelik vermesi gibi olumsuz durumlarla karşılaştığı belirtilmektedir. Erkek çalışanlar, karşılaştıkları bu olumsuz durumlardan huzursuz olsalar da tabuları yıkarak görevlerini severek yapmaya devam etmektedir. Bu yüzden, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan erkek çalışanların sorunların üstesinden gelmek için yapacağı uygulamalar, kendileri için de meslekleri için de oldukça önemli ve değerlidir. Bu bağlamda bu çalışma bu soruna dikkat çekmesi açısından önem arz etmektedir.

LİTERATÜR TARAMASI

Bu başlık altında sırasıyla okul öncesi eğitim kurumlarının önemi ve gerekliliği, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışanların yaşamış oldukları zorluklar ve okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların yaşadıkları zorluklar konularına yer verilmiştir.

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Önemi ve Gerekliliği

Türkiye'de artarak tercih edilmekte olan okul öncesi eğitim kurumlarının, ilkökul, ortaokul ve lise düzeylerinde okul binaları içerisinde bulunan anasınıfları ile ilçelerde ve illerde bulunmakta olan bağımsız anaokulları oluşturmaktadır [Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2018]. Anaokulları yapıları bakımından diğer eğitim kurumlarına göre farklılık göstermektedirler. Bu farklılıkların sebebi olarak, amaçlar, yaş grubunun özellikleri ve çalışanların yapısı gösterilmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarıyla diğer eğitim kurumları arasındaki farklılıklara bakıldığında, okul öncesi eğitim kurumlarının hiyerarşik işleyişinin yatay olduğu görülmektedir (Larkin, 1999).

Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de 0-6 yaş gruplarında okul öncesi eğitim alma oranı hızlı bir şekilde artmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, bu dönemde çocuklara verilecek eğitimin çocuğun gelişiminde etkilerinin uzun vadeli olduğunu ve bu dönemde çocuğa verilecek olan eğitimin kalitesinin oldukça önemli olduğu görülmektedir (Yavuzer, 2003). Okul öncesi dönemde kaliteli bir eğitim alan çocuklar, özellikle de gelir düzeyi düşük olan ailelerden gelenler, okul dönemine uyum sağlamak daha başarılı olmaktadır (Berrueta-Clement ve diğ., 1984; Lally ve diğ., 1988; Ramey ve Ramey, 1992; Akt: Taba vd., 1999). Sonuç olarak bakıldığında, okul öncesi erken çocukluk döneminde çocuklara verilen desteğin uzun vadede pozitif etkilerinin olduğu ortaya çıkmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarının kuruluş amaçları arasında çocuklara çok yönlü öğretim sağlamak vardır. Bu yüzden çocukların okulda aldıkları eğitimlerin evlerinde almış oldukları eğitimle paralellik göstermesi için birtakım önlemler alınması önemlidir (Oktay, 1993).

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışanların Yaşamış Oldukları Zorluklar

Okul öncesi eğitim programı uygulanırken, öğretmenler baş aktörler olarak ortaya çıkmaktadırlar (MEB, 2012). Etkili bir öğretmen, sadece öğretim sürecinin nasıl olacağını, yaşanan sıkıntıları çözümünün nasıl olduğunu bilen değil, bildikleri arasından hangi metodu, hangi anda uygulayacağına karar veren öğretmendir (Açıkgöz, 2003). Öğretmenlik, sorumlulukları itibarıyla önemli bir meslektir. Öğretmenlik sorunları denilince, hem bir meslek olarak öğretmenliğin sorunları hem de öğretmenlik mesleğini yapanların sorunları anlaşılmaktadır. Sorun kelime olarak ise, bir şeylerin araştırılıp öğrenilmesi, üzerinde düşünülüp çözümlene yapılması ve bir sonuca varılması gereken durum, problem veya meseledir. Öğretmenlik, statüsü ve gücü bakımından sorunlarla içli dışlıdır (Akyüz, 1978). Geçmiş dönemlerde öğretmen sorunlarıyla ilgili birçok araştırma yapılmıştır (Akyüz, 1978; Aslan, 1996; Tekişik, 1987).

Diğer öğretmenlik branşlarında olduğu gibi okul öncesi öğretmenliği alanında görev yapan öğretmenlerinde birtakım sorunları vardır. Bu sorunlar diğer öğretmenliklere göre farklılıklar gösterebilmektedir. Öğrencilerin yaşlarının küçük olmasından dolayı, öz bakım ihtiyaçlarını yardımla karşılayabilmesi ve çocukların dikkat sürelerinin çok kısa oluşu diğer branşlardan farklı bir program uygulamaya ihtiyaç duyulmaktadır (Bushouse,

2009). Türkiye’de okul öncesi öğretmenlerinin yaşamış oldukları ve anaokullarının sorunları incelendiğinde, çalışan sorunları, denetimsel sorunlar, yöneticiler, eğitim programı, fiziksel uygunsuzluk, bütçe ihtiyacı konularının ön plana çıktığı ve bu sorunların öğretmenler, yöneticiler ve müfettişler gözünden yola çıkılarak çözüm üretilmeye çalışıldığı görülmektedir (Halavuk, 2013).

Okul öncesi eğitimde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan araştırmalar öğretmenlerin okulla ilgili ya da sınıfla ilgili faaliyetleri planlarken okul yönetimi engeliyle karşı karşıya geldiklerini, yetersiz olan eğitim programı üzerinde güncelleme yapılamadığını, ayrıca plan değişikliğiyle ilgili öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, öğretmenler üzerinde veli ve çevre baskısının olduğunu, öğretmen elinden geleni yapsa da yeterince destek görmediğini, okul öncesi öğretmenliğinin toplumun gözündeki saygınlığı konularında yoğunluk yaşandığını vurgulamaktadır (Çelikten ve diğ., 2005; Kök vd., 2007).

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Erkek Çalışanların Yaşadığı Zorluklar

Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin %94,4’ü kadınlardan, %5,6’sı ise erkeklerden oluşmaktadır (MEB, 2019). Okul öncesi ve ilkököl kademelerinde en çok olmak üzere, OECD ülkeleri arasında öğretmenlerin çoğu kadındır (OECD, 2015). Okul öncesi eğitime bakış açısı geleneksel olarak çocuğun beslenmesi ve bakımı olarak görülmesi ve okul öncesi öğretmenlerinin ailelerce öz bakımı sağlayan kişiler olarak düşünülmesi, okul öncesi öğretmenliğinin kadına daha uygun bir iş olarak algılanmasını beraberinde getirmektedir (Akman vd., 2014; Cameron ve Moss, 1998; Sarı ve Başarır, 2016; Wardle, 2004).

İlgili literatüre bakıldığında okul öncesi eğitim kurumlarında birtakım sorunların olduğu açıkça görülmektedir (Can & Kılıç, 2021; Can & Kılıç, 2019; Can & Serençelik, 2017). Bu bağlamda Okul öncesi eğitim kurumlarında erkek öğretmen olmanın birtakım zorlukları olduğu görülmektedir. Aileler tarafından okul öncesi eğitimin bir çeşit çocuk bakımı veya çocuğun beslenmesi olarak görülmesi, cinsel istismar ihtimalinin düşüncesi ve kadınların erkeklerden daha güvenilir görülmesi gibi nedenler sebebiyle kadınların bu mesleğe daha uygun oldukları düşünülmektedir (Cameron, 2001; Fagan, 1996; Sumsion, 2000; Wiest ve diğ., 2003; Wilson, 2011).

Tüm bu yukarıda değinilen nedenlerden dolayı okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanlar mesleki olarak birtakım sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

Çalışmanın Amacı ve Araştırma Soruları

Bu çalışmanın amacı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan erkek çalışanların yaşadığı sorunları ve çözüm yollarını belirlemek ve olası çözüm yolları ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır: Katılımcılara göre;

1. Okul öncesi eğitim kurumlarında erkek öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar nelerdir?
2. Okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların karşılaştıkları sorunların çözümü için neler yapılabilir?

YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın yöntemi ve modeli, çalışma grubu, araştırmacıların rolü ile verilerin toplanması ve analizi alt başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi ve Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi çerçevesinde olgu bilim deseniyle düzenlenmiştir. Nitel araştırma, incelenen problemle ilgili, yorumlayıcı, sorgulayıcı ve doğal ortamı itibarıyla problemin biçimini anlamaya çalışma uğraşdır (Guba ve Lincoln, 1994; Klenke, 2016). Olgu bilim ise, esas amacın olgunun altındaki esas nedenlerin keşfedilmeye çalışılması için tecrübe edilmiş yaşanmışlıkların ışığında dünyayı tanımlamak ve tecrübelerin özünü açıklamak için çalışma yapmaktır (Baker ve diğ., 1992; Rose ve diğ., 1995). İlgili çalışmada okul öncesi kurumlarında görev yapan erkek öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların üstesinden gelinmesine yönelik çözüm yolları olgusal olarak incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Amasya ili Merkez ilçesindeki anaokullarında ve ilkököl bünyelerindeki anasınıflarında görev yapan beş okul yöneticisi ve iki öğretmen olmak üzere toplam yedi eğitimci

ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar amaçlı örneklem kapsamında kartopu (zincirleme) örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Kartopu örnekleme tekniği; özellikle nadir durumları araştırırken, o özelliğe sahip bir kişiyle temasa geçtikten sonra onu kullanan başka bir kişiyle görüşerek zincirleme örnekleme sürecidir (Pagano, 1993). Çalışmaya katılan yöneticilere ve öğretmenlere, Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6 ve Ö7 şeklinde kod isimleri verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Kıdem	Mezun Olduğu Okul	Görevi
Ö1	E	27	6	Okul Öğretmenliği	Öncesi Öğretmen
Ö2	E	40	16	Okul Öğretmenliği	Öncesi Müdür
Ö3	E	30	7	Okul Öğretmenliği	Öncesi Müdür Yardımcısı
Ö4	E	28	6	Okul Öğretmenliği	Öncesi Müdür Yardımcısı
Ö5	E	39	14	Okul Öğretmenliği	Öncesi Müdür
Ö6	E	26	5	Okul Öğretmenliği	Öncesi Öğretmen
Ö7	E	34	10	Okul Öğretmenliği	Öncesi Müdür yardımcısı

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların tamamı erkek olup, iki müdür, üç müdür yardımcısı ve iki öğretmen olmak üzere yedi eğitimciden oluşmaktadır ve hepsi okul öncesi öğretmenliği mezunudur. Ayrıca çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşları 26-40 arasında değişmekte; mesleki kıdemleri ise 5-16 yıl arasındadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırmacı yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde, bazı soruları önceden hazırlar. Bunun yanında araştırmacılar, görüşmenin gidişatına göre alternatif sorular veya görüşmenin sonunda yeni sorular sorabilir ve katılımcının cevaplarını ayrıntılı olarak vermesini isteyebilirler (Bogdan ve Biklen, 2007; Patton, 2002).

Görüşme formu ayrı iki bölümden oluşmaktadır, formun ilk bölümünde çalışma grubunun demografik bilgileri, ikinci bölümünde de görüşme soruları vardır. Görüşme soruları hazırlanırken ilk olarak konuyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra iki uzmandan sorularla ilgili görüş alınmıştır. Son olarak görüşme soruları iki öğretmene pilot olarak uygulanmış, onlardan gelen geri bildirimlere göre sorulara son hali verilmiştir. Görüşmeler yaklaşık 35 dakika gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme katılımcıların izni ile kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analiz, araştırmacıların çalışmayı düşündükleri farklı olaylarla ilgili özet bir bilgiye ihtiyaç duyduklarında kullandıkları bir yöntemdir (Büyüköztürk ve diğ., 2008).

Geçerlik ve Güvenirlik

İç geçerlik (inandırıcılık), araştırılan olgunun doğru bir şekilde okuyuculara iletilmesi, veri toplama ve analiz süreçlerinde tutarlı olunması ve araştırmacıların araştırma sürecini eleştirel bir biçimde ele alması ile ilgilidir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu çalışmada iç geçerlik (inandırıcılığın) sağlanması için; veri toplama sürecinde katılımcılarla en az üç kez görüşülmüş; böylece uzun süreli etkileşim gerçekleştirilmiş, araştırma deseninin tespit edilmesi, görüşme formunun oluşturulması, verilerin analizinde uzman görüşünün alınması ve katılımcılarla tekrar görüşmeler yapılarak yazılı doküman şeklinde raporlanan görüşlerine ilişkin katılımcı teyidi alınmıştır.

Dış geçerlik (aktarılabirlik), nitel araştırmalarda, araştırma sonuçlarının benzer durumlara transfer edilebilir/aktarılabir olması ile alakalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu çalışmada dış geçerliğin (aktarılabirlik) sağlanması için; elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiş; katılımcıların çeşitliliğini sağlamak amacıyla amaçlı örnekleme yöntemi seçilmiştir. İç güvenirlik (tutarlık), araştırma boyunca araştırmacının tutarlı

bir biçimde hareket etmesini zorunlu kılar (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu araştırmada iç güvenilirliğin (tutarlık) sağlanması için; veri toplama aracının oluşturulma süreciyle alakalı detaylı bilgilendirme yapılmıştır.

Araştırmacıların Rolü

Birinci araştırmacı gerek Milli Eğitim Bakanlığında gerekse üniversitede akademisyen olarak çalışırken zaman zaman bazı öğretmen arkadaşlarından okul öncesi kurumlarda erkek olarak çalışmanın zorlukları ile ilgili bazı olaylara kulak misafiri olmuştur. Bundan dolayı bu duruma dikkat çekmek ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması gerekliliğine inandığı için ilgili araştırmayı yapmaya karar vermiştir.

İkinci araştırmacı, lisans eğitimini Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü'nde bitirdikten sonra Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda 10 yıl okul öncesi öğretmeni olarak görev yapmıştır. Daha sonra yöneticilik görevine başlamış olan araştırmacı hem öğretmenlik hem yöneticilik döneminde erkek okul öncesi öğretmenlerinin okullarında birtakım problemlerle karşılaştıklarına tanıklık etmiştir. Sorunlar üzerinde neler yapılabileceğine dair fikirler ortaya koymak amacıyla böyle bir çalışma yapmaya karar vermiştir.

BULGULAR

Çalışmada edilen veriler araştırma soruları kapsamında analiz edilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın birinci sorusu "Okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların yaşadığı sorunlar nelerdir?" şeklindedir. Katılımcıların bu soruya yönelik verdikleri cevaplar analiz edildiğinde katılımcılar okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların yaşadığı sorunları; 1. Cinsiyet algısı, 2. Yalnızlık, 3. Meslektaşların bakış açısı, 4. Şiddet, istismar ihtimali, 5. İletişimsel zorluk ve 6. Etkinliklere bakış açısı şeklinde sıralamışlardır. Bu soruya dair katılımcı görüşleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Erkek Çalışanların Yaşadığı Sorunlar

Sıra	Kod	f	%	Örnek Cümle
1	Cinsiyet algısı	9	23	"Çevrenin, okul öncesi eğitimde çalışmayı tamamen kadına yönelik olarak görmeleri" (Ö1).
2	Yalnızlık	8	20	"Rahat rahat konuşabileceğimiz bir hemcinsimizin olmaması zor oluyor" (Ö5).
3	Meslektaşların bakış açısı	7	17	"Meslektaşlarımız bile ne işin var anaokulunda diyorlar" (Ö8).
4	Şiddet, istismar ihtimali	6	15	"Erkeklerle ilgili haberler velilerde olumsuz tutum oluşturuyor" (Ö1).
5	İletişimsel zorluk	6	15	"Veliler bizlerle iletişim kurmada bazen çekingen davranabiliyor" (Ö7).
6	Etkinliklere bakış açısı	4	10	"Diğer öğretmenler, kutlanılacak etkinliklerde gereğinden fazla ayrıntıda boğuluyor" (Ö2).
	Toplam	40	100	

Tablo 2'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların yaşadıkları sorunları, %23 cinsiyet algısı, %20 oranında diğer çalışanların da kadın olması (yalnızlık), %17 oranında diğer meslektaşların bakış açısı, %15 oranında şiddet ve istismar ihtimali, %15 oranında iletişimsel zorluk ve %10 oranında etkinliklere bakış açısı olarak belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerden biri okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların karşılaştıkları sorunlara yönelik düşüncelerini aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

"Okul öncesi denildiğinde toplum tarafından genelde kadınlara yönelik bir meslek olarak görülüyor. Kadınlara yönelik bu pozitif ayrımcılık bizlerde ister istemez bir baskı oluşturmaktadır. Çevrenin bu düşüncesini yıkmak için her zaman ekstra bir çalışma içinde olmamız durumu vardır" (Ö1).

Yukarıdaki öğretmenin söylediklerinden farklı olarak çalışmaya katılan başka bir öğretmene ait fikirler aşağıdaki gibidir:

“Ben bu okul öncesi eğitim kurumlarında tamamen kadın olmasının büyük sıkıntısını çekiyorum. Rahat bir şekilde erkek erkeğe muhabbet edebilme konusunda büyük sınıktı içerisindeyim. Kadınlarla muhabbet belirli bir noktaya kadar ilerliyor ama sonrasında tıkanıyor” (Ö5).

Bir başka öğretmenin düşüncesi de yukarıdaki söylemlere benzer şekildedir:

“Faklı branşlardaki kendi meslektaşlarımız bile okul öncesi eğitim kurumlarında erkekleri görmeyi gariptemektedir. Bu mesleğin kadınlara daha uygun olduğu düşüncesi tüm çevrede, toplumda olduğu gibi eğitimciler arasında dahi hakimdir. Bu şekilde olunca da olumsuz olarak etkilenmekteyiz” (Ö6).

Tüm öğretmenlerin söylemlerinden farklı fikre olan öğretmenin görüşleri ise şu şekildedir:

“Son dönemde gerek sosyal medyada gerekse görsel medyada sık sık işlenen olumsuz haberler bizlere karşı olumsuz bir algı oluşmasına sebep olmaktadır. Öğrencilere uygulanan şiddetler, tacizler velileri ekstra dikkat etmeye sevk ettiği için bu durum bizlere de olumsuzluk şeklinde dönmektedir” (Ö1).

Araştırmanın ikinci sorusu “Okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların karşılaştıkları sorunların çözümü için neler yapılabilir?” şeklindedir. Katılımcıların bu soruya verdikleri cevapların analizi yapıldığında katılımcılar okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların sorunlarının çözümü için; 1. İyi ve doğru ifade, 2. Mesleki beceri, 3. Daha çok erkek istihdamı, 4. Aile katılımı ve 5. Baba figürüne atıf şeklinde bazı öneriler sunmuşlardır. Bu soruya dair bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Erkek Çalışanların Karşılaştıkları Sorunların Çözümüne Yönelik Öneriler

Sıra	Kod	f	%	Örnek Cümle
1	İyi ve doğru ifade	8	27	“Bu mesleğin sadece kadınlara uygun bir meslek olmadığı ifade edilmelidir” (Ö3).
2	Mesleki beceri	8	27	“Önemli olanın öğretmenin mesleğe yatkınlığı, çocuğa ne verdiği” (Ö5).
3	Daha çok erkek istihdamı	6	20	“Erkek çalışanların sayısı arttıkça bakış açısı değişecektir” (Ö8).
4	Aile katılımı	5	16	“Velilerle daha çok iletişim sağlanacak etkinlikler sayesinde kendimiz daha net ifade edebiliriz” (Ö1).
5	Baba figürüne atıf	3	10	“Anne figürünün yanında baba figürünün de çocuklarca benimsenmesinin önemi anlatılmalıdır” (Ö7).
	Toplam	30	100	

Tablo 3’te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların karşılaştıkları sorunların çözümü için % 27 oranında iyi ve doğru ifade, % 27 oranında mesleki beceri, % 20 oranında daha çok erkek istihdamı, % 16 oranında aile katılımı ve %10 oranında baba figürüne atıf gibi çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerden bir tanesi okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların karşılaştıkları sorunların çözümü adına uyguladığı yöntemi aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

“Okul öncesi mesleğine yönelik genelde kadınlara daha uygun olduğu düşüncesi hakimdir. Bu konuda tabuları yıkmak gerekir. Bunun içinde bizlerin mesleği daha iyi icra etmesi çok değerlidir. Velilere kendimizi iyi ve doğru ifade etmeliyiz ki üzerimizdeki baskı da azalsın” (Ö3).

Bir diğer öğretmenin fikirleri de yukarıdaki öğretmenin fikirlerini destekler niteliktedir:

“Okul öncesi eğitim kurumlarına bakışta esas sorunun cinsiyetten ziyade mesleki beceriler olduğu gerçeğini anlatmaya çalışmalıyız. Bu konuda toplum kabullendikçe bakış açıları ona göre şekillenecek ve bizlerin sorunları azalmış olacaktır” (Ö5).

Bir başka öğretmenin düşüncesi de yukarıdaki söylemleri destekler şekildedir:

“Bu eğitim kurumlarında erkek istihdamının artırılmasıyla kurumsallığın da artacağı ve birçok yönden sorunların azalacağını düşünüyorum. En kötü ihtimal veliler üzerinde oluşmuş olan önyargının önüne geçilmesine katkı sağlayacaktır” (Ö8).

Çalışmaya katılan bir diğer öğretmen de farklı olarak aşağıdaki şekilde fikir belirtmiştir:

“Son dönemde anne figürü oldukça ön plandadır. Baba figürü üzerinden çocukların davranış kalıpları oluşturmaları da oldukça değerlidir. Baba figürünün de değerli olduğu fikri üzerinden velilerde farkındalık oluşturulabilir ve bu durumda bizlerin işlerini kolaylaştıracak bir durum olacaktır” (Ö7).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların yaşadığı zorlukları belirlemek ve bunlara ilişkin çözüm yolları bulmak amacıyla yapılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların en çok karşılaştıkları problemler; 1.Cinsiyet algısı, 2.Yalnızlık, 3.Meslektaşların bakış açısı, 4.Şiddet, istismar ihtimali, 5.İletişimsel zorluk ve 6.Veli katılımı olarak bulunmuştur. İlgili literatür incelendiğinde yukarıdaki bulgulara benzer çalışmaların olduğu görülmektedir. Aksoy ve Yağbasan (2016) anaokulu öğretmenliği mesleğinin belirli bir cinsiyete ait olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Birey ve Beyidoğlu (2013) da okul öncesi öğretmenlerinin daha çok kadınlardan olması gerektiğini tespit etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenler okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan erkek çalışanların karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik birtakım tavsiyelerde bulunmuşlardır. Bunlar; 1. İyi ve doğru ifade, 2.Mesleki beceri, 3.Daha çok erkek istihdamı, 4.Aile katılımı ve 5. Baba figürüne atıftır. İlgili literatür analiz edildiğinde bu araştırmanın sonuçlarını destekler nitelikte bazı çalışmalar olduğu görülmektedir. Örneğin, Er ve Ergen'e (2020) göre erkek rolü bu eğitim içerisinde olması öğrenciler açısından oldukça değerlidir. Okul öncesi eğitim döneminde görev yapan erkek öğretmenlerin sayısının artırılmasıyla kalıplaşmış olan cinsiyet rollerine karşı konulmuş olacak, aile içerisinde çocuğun sorumluluğu üzerinde erkeklerinde rolleri artırılacak ve öğrencilerin olumlu anlamda cinsiyet rolleri geliştirmelerine yardımcı bulunulmuş olacaktır (Farquhar ve diğ., 2006; Marsiglio, 2009; OECD, 2015; Piburn, 2006).

Ebeveynlerin okul öncesi öğretmenliğini kadın işi olarak görülmesinden dolayı okul öncesi eğitimin amacının tam anlamıyla anlaşamadığı görülmektedir (Er ve Ergen, 2020). Hem bireysel hem de eğitimsel sorunların önüne geçebilmek için okul öncesi erkek öğretmenleri toplumun cinsiyetçi önyargılarından koruyan araştırmaların yapılmasının önemli olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmalarda toplumun belirli kesiminin erkek okul öncesi öğretmenleri hakkında sahip oldukları önyargıları azaltıcı deneysel çalışmalar yapılabilir (Avcı ve diğ., 2019).

Yukarıdaki bulguların yanında çalışmaya katılan öğretmenler, okul öncesi eğitim kurumlarında erkek olarak karşılaştıkları sorunların, günlük hayatına da olumsuz etkileri olduğunu dile getirmişlerdir. Bu şekilde sürekli kendini çevreye ifade etme durumunda olmak zamanla insanda tükenmişlik oluşturabileceği belirlenmiştir. Velilere ve topluma önemli olanın mesleki bilgi ve beceri olduğunu anlatma sürecinde katılımcıların yıprandıkları; erkeklerin de okul öncesi eğitim kurumlarında rahatça görev yapabilecekleri sonucuna varılmıştır. Sorunlarla başa çıkma konusunda sorun yaşayan, aklında sürekli sorular olan öğretmenlerin görevde tecrübesi az olan öğretmenler oldukları sonucuna varılmıştır.

Bulgular doğrultusunda araştırmacılar okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan erkek öğretmenlerin cinsiyetlerinden kaynaklı bazı problemler yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda erkek okul öncesi öğretmenlerinin kendilerini çevreye kabul ettirme çabası içinde yalnız oldukları sonucuna varan araştırmacılar öğretmenlerin sorunla karşılaştıklarında izleyecekleri rol, mesleki deneyim, okulun bulunduğu çevrenin öğretmene bakış açısı gibi etkenler çerçevesinde şekillendiği sonucunu elde etmişlerdir. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumlarında erkek öğretmen olarak çalışmanın esasen meslektaşları tarafından sorun olarak görüldüğünü bulan araştırmacılar, öğretmenlerin kendilerini sürekli anlatma çabası içerisinde olmalarından dolayı erkek öğretmenlerde zamanla bitkinlik ve mesleki tükenmişlik yaşanmaya başlanıldığı sonucuna ulaşmışlardır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında erkek çalışanların karşılaştıkları problemlerinin çözümü hakkında araştırmacılar bulgular çerçevesinde bazı öneriler geliştirmişlerdir.

- ❖ Öğretmenler ya da yöneticilerin çevrenin tepkilerinden ziyade işlerine odaklanmaları, kendilerini iyi ve doğru bir şekilde ifade etmek için uğraş vermeleri önerilmektedir.
- ❖ Öğretmenlerin karşılarında esas iletişime girdikleri öğrenciler olduğu için, mesleki becerilerini öğrencilere yansıtabilmeye çalışılmalıdır.
- ❖ Erkek çalışanların sayısı arttıkça, mevcut erkeklerin yapmış olduğu etkinlikler kabul gördükçe sürecin daha sağlıklı gelişeceği tavsiye edilmektedir.

- ❖ Veli katılımlarının yapıldığı etkinliklerle cinsiyetten kaynaklı engellerin kaldırılmaya çalışılması gerekmektedir.
- ❖ Göreve yeni başlayan erkek öğretmenlere sorunların çözümü üzerine kurslar verilebilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Beyan ve Açıklamalar

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Birinci yazar % 50 ve İkinci yazar % 50.
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K.Ü. (2003). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Akman, B., Taskin, N. , Ozden, Z. , Okyay, O. , & Cortu, F. (2014). Parents' views on the appointment of male teachers in Turkish pre-schools. *Education as Change*, 18(1), 21-32.
- Aksoy, G.P., & Yağbasan, M. (2016). Erkek anaokulu öğretmenlerine velilerin bakış açısı (Elazığ ili özelinde bir alan araştırması). *Turkish Journal of Educational Studies*, 3(3), 85-113.
- Akyüz, Y. (1978). *Türkiye’de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri (1848-1940)*. Ankara: Doğan Basımevi.
- Aslan K. (1996). Öğretmenlerin mesleki sorunları. *Eğitim Dergisi. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını*, 1, 27-41.
- Baker, C. , Wuest, J., & Stern, P.N. (1992). Method slurring: the grounded theory/ phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17, 1355-1360.
- Birey, T. , & Beyidoğlu Onen, M. (2013). Toplumsal cinsiyet ve öğretmenlik: Öğretmenlerin bakış açısı (Gender and teaching profession: perspectives of teachers). *Post Araştırma Enstitüsü (Post Research Institute)*.
- Bogdan, R. C. & Biklen, S.K. (2007). *Qualitative research for education (Fifth edition)*. Boston: Pearson Education.
- Bushouse, B. K. (2009). *Universal preschool: policy change, stability, and the Pew Chritable Trusts*. Albany, NY: State University of New York Press.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008). Bilimsel araştırma yöntemleri (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cameron, C., & Moss, P. (1998). Men as carers for young children: An introduction. In C. Owen, C. Cameron, & P. Moss (Eds.), *Men as workers in services for young children: Issues of a mixed gender workforce (pp.11-28)*. London: Institute of Education, University of London.
- Çelikten M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Er, A. & Ergen, H. (2020). Erkek okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin yaşadığı mesleki sorunlar. *IBAD*

- Sosyal Bilimler Dergisi*, Milli Mücadele'nin 100. Yılı Özel Sayısı, 359-383.
- Can, E. & Kılıç, Ş. (2021). Okul öncesi eğitimin genel görünümü: Okul yöneticileri bağlamında bir değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(2), 333-366.
- Can, E. & Kılıç, Ş. (2019). Okul öncesi eğitim: Temel sorunlar ve çözüm önerileri, *Milli Eğitim dergisi*, 48(1/Özel Sayı), 483-519.
- Can, E., & Serençelik, G. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin okul yönetimine katılımlarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 525-542.
- Fagan, J. (1996). Getting males in early childhood programs. *Education Digest*, 62(2), 24-25.
- Farquhar, S., Cablk, L., Buckingham, A., Butler, D., & Ballantyne, R. (2006). *Men at work: Sexism in early childhood*. <https://www.childforum.com/images/stories/men.at.work.book.pdf>.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. *Handbook of qualitative research*, 2(105), 163-194.
- Halavuk, F. (2013). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yöntem Süreçlerinde Yaşadıkları Sorunlar. *Okan Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Bitirme Projesi*, Kayseri.
- Haskan Avcı, Ö., Karababa, A., & Zencir, T. (2019). Toplumsal cinsiyet bağlamında erkek okul öncesi öğretmen adayları: Algıladıkları güçlükler ve gelecek kaygıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(4), 1092-1106.
- <https://www.milliyet.com.tr/egitim/tabulari-yiktilar-6727958>
- Kök, M., Küçüköğlü, A., Tuğluk, M.N., & Koçyiğit, S. (2007). Okul öncesi eğitiminin sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri (Erzurum ili örneği). *Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 160-171.
- Larkin, E. (1999). The transition from direct caregiver to administrator in early childhood education. *Child and Youth Care Forum*, 28 (1), 21-32.
- Marsiglio, W. (2009). *Getting guys hooked on teaching young children*. http://www.menteach.org/news/getting_guys_hooked_on_teaching_young_children.
- MEB. (2018). *Milli eğitim istatistikleri*, örgün eğitim 2017-18. Ankara: MEB ve TÜİK.
- OECD. (2015). Toplumsal cinsiyet eşitliği. *Eğitime Yön Veren Eğilimler*, 7, 1-12.
- Oktay, A. (1993). *Okul ortamı ve veli-öğretmen ilişkisinin okul başarısına etkisi*. Yaşadıkça Eğitim, Sayı 30, İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.
- Pagano, M. , & Gauvreau P. (1993). *Principles of biostatistics*. New York: Duxbury Press.
- Piburn, D. E. (2006). Gender equality for a new generation: Expect male involvement in ECE, *Exchange*, 168, 18-22.
- Sarı, M., & Başarır, F. (2016). Analyzing teachers' perceptions of "female teacher" and "male teacher" within traditional gender roles. *International Journal of Education and Research*, 4(3), 205-224.
- Sumsion, J. (2000). Negotiating otherness: A male early childhood educator's gender positioning. *International Journal of Early Years Education*, 8(2), 129-40.
- Taba, S. , Castel, A., Vermeer, M., Hanchett, K., Flores, D., & Caulfield, R. (1999). Lighting the path: Developing leadership in early education. *Early Childhood Education Journal*, 26(3), 173-177.

- Tekışık, H. H. (1987). Türkiye’de öğretmenlik mesleği ve sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 2(2), 24-33.
- Wardle, F. (2004). The challenge of boys in our early childhood programs. *Early childhood NEWS*. 16(1), 16-21.
- Wiest, L.R. , Olive, M.L. , & Obenchain, K.M. (2003). Men’s perceptions of their experiences as K-2 teachers. *Equity and Excellence in Education*, 36, 82-95.
- Wilson, E.A. L. (2011). *Where have all the men gone? A look into men in early childhood education*. (Unpublished Master Thesis). Humboldt State University, California.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuđu Tanımak ve Anlamak*. Ankara: Remzi Kitapevi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (12. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.